

A Doktori Iskola preferált és a jelentkezőknek ajánlott témái

Az irodalom- és kultúratudományi program preferált és a jelentkezőknek ajánlott témái

- **Fordítástörténet (Dr. Balogh Tamás, CSc):** Párhuzamos fordítások a (németalföldi/német) középkorban. Többszörös fordítások (pl. Multatuli, Huizinga, Elsschot). A flamand irodalom fordításának specifikus nehézségei szövegeken keresztül.
- **Thienemann Tivadar életműve (Dr. Balogh Tamás, CSc):** A levelezés (bizonyos aspektusainak) feltárása, közlésre való előkészítése. Thienemann és a költészet. A hollandiai évek.
- **Énkonstrukciók, ritualizált énekbontás, az „én” szűkös horizontjának a meghaladása (irodalmi, vallásfilozófiai, teológiai és színházantropológiai vonatkozások). (Dr. habil. Sepsi Enikő, PhD)**
Ezen belül: rítuskutatás: Az irodalmi szövegekben és a poétikus színházban megtestesülő ritualitás kutatása.
- **A fordítás mint interkulturális transzfer és remediáció (Dr. habil. Sepsi Enikő, PhD):** A fordítás mint kultúrák közötti áttétel vizsgálata (angol és francia nyelvterületen): összehasonlító fordítástörténet, fordításkritika, fordításelmélet, a magyar irodalom angol és francia nyelvi reprezentációja: korszakok, hullámok, recepció, trendek, befogadásvizsgálat; a nyugati irodalom klasszikusainak újraértelmezései és újrafordításai.
- **A művészeti ágak "nyelvi identitása", egymás közötti kommunikációja (Dr. habil. Sepsi Enikő, PhD):** Az egyes művészet ágak (elsősorban irodalom és színház, ezen belül költészet és rituális/szakrális/liturgikus színház, valamint irodalom és film/zene/képzőművészet) sajátos kódrendszereinek ("nyelveinek") összehasonlító vizsgálata, több médium együttes jelenléte (intermedialitás) esetén, illetve egyik jelrendszerből a másikba történő áttétel (remediáció) esetén magyar/francia/angol nyelvterületen. A "képi fordulat" utáni nem-nyelvi jellegű remediációk megjelenési formái.
- **Protestáns hagyományok a német nyelvű irodalmakban (18-20. század) (Dr. habil. Horváth Géza, PhD):** A német irodalom jeles képviselői a lutheri reformáció óta túlnyomó többségben protestáns – elsősorban evangélikus – származásúak, akár vallásosoknak, akár

vallásnélkülinek vagy ateistának vallják magukat. Ez a protestáns hagyomány, mentalitás és moralitás (immoralitás) mindenképpen tetten érhető írásaikban, a 18. században a preromantikában, általában a Goethe-korban, a 19-20. században az irodalmi modernség előzményeiben és a századforduló irodalmára tett hatásában (A. Schopenhauer, Fr. Nietzsche, Th. Mann, H. Hesse).

- **A műfordítás elméleti és gyakorlati kérdései (Dr. habil. Horváth Géza, PhD):** A műfordítás klasszikus – elsősorban – német és magyar elméletei. Fordítástörténet: klasszikus és modern német nyelvű irodalmak fordításai és újrafordításai (a német bibliafordítások kérdései, Goethe, E.T.A. Hoffmann, Fr. Nietzsche, Th. Mann, H. Hesse, Fr. Dürrenmatt, stb.). A magyar irodalom befogadása a nyugati – angolszász, újlatin, német, holland – irodalmakban.
- **Az egyéni és kollektív identitás formái és narratívái a 20. században (Dr. Szentpétery-Czeplédy Anita, PhD):** Az identitás hagyományos, modern és posztmodern koncepciói; az egyéni és közösségi identitás fogalma, értelmezései és a hozzájuk kapcsolódó elméletek; a kulturális identitás kérdései; az emlékezet, a kulturális és a narratív identitás, illetve az elbeszélés összefüggései; az egyéni és kollektív identitás irodalmi reprezentációi egyes időszakokban, életművekben, vagy művekben; beleértve mindezek összehasonlító szemléletű tárgyalását.
- **A közép-európai identitás az irodalomban (Dr. Szentpétery-Czeplédy Anita, PhD):** A közép-európai térségben élő kultúrák identitásdiskurzusainak és identitáskonstrukcióinak leírása, összehasonlítása, változásainak és irodalmi reprezentációinak bemutatása egyes időszakokban, életművekben vagy művekben (elsősorban a 20. században); és az ehhez kapcsolódó elméletek; a közép-európai identitás, mint kulturális identitás; az egyéni és a kollektív emlékezet megjelenési formái és narratívái; a térség multikulturális jelenségeinek és interkulturális kapcsolatainak vizsgálata; valamint az ehhez kapcsolódó elméletek.
- **A kultúra és a kultúraköziség az irodalomban (Dr. Szentpétery-Czeplédy Anita, PhD):** Multikulturalitás és interkulturalitás; idegenség és alteritás; európai migrációs irodalom (elsősorban német vonatkozással; a többnyelvűség és az identitás összefüggései és kérdései, ezek irodalmi reprezentációi egyes időszakokban, életművekben vagy művekben (elsősorban a 20. században).
- **A színházi alkotás és befogadás módozatainak változásai a 20-21. században (Dr. habil. Kékesi-Kun Árpád, PhD):** Az avantgárd kezdeményezések óta eltelt bő száz év színházi játéknyelveinek, a színrevitel módjainak, a scenográfia formáinak, az eltérő színházi

kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének, illetve a nézői észlelés folyamatát érintő változásoknak a vizsgálata, különös tekintettel a nyugat-európai színházra.

- **Kortárs törekvések az európai és magyar rendezői színházban (Dr. habil. Kékesi-Kun Árpád, PhD):** Jelentőssé vált hazai és külföldi színházrendezők munkáinak és a napjaink színházát meghatározó trendeknek a feltáró elemzése, különös tekintettel történeti előzményeikre és kiépülő hatástörténetükre.
- **1949-1989 közötti magyarországi színházi előadások Philther-elemzése (Dr. habil. Kékesi-Kun Árpád, PhD):** Előadáselemzések az államszocialista színház négy évtizedéből Philther-módszerrel.
- **A magyar reformáció irodalma. (16–17. század) (Prof. Dr. habil. Szabó András, MTA doktora)**

Ezen belül is kiemelten:

  - 1.1 Károlyi Gáspár és a vizsolyi Biblia
  - 1.2 Szenci Molnár Albert munkássága.
- **A protestáns késő humanizmus, latin és magyar nyelvű művek (Prof. Dr. habil. Szabó András, MTA doktora)**
- **Protestáns főnemesek és az irodalom (Prof. Dr. habil. Szabó András, MTA doktora)**
- **Protestáns diákok peregrinációja (Wittenberg, Heidelberg) a kezdetektől 1622-ig. Magyar-német, magyar-svájci kapcsolatok (Prof. Dr. habil. Szabó András, MTA doktora)**
- **Protestáns naplók és önéletírások a 16–18. században (Prof. Dr. habil. Szabó András, MTA doktora)**
- **Balassi Bálint és a protestantizmus (Prof. Dr. habil. Szabó András, MTA doktora)**
- **Nők és az irodalom a 16–17. században (Prof. Dr. habil. Szabó András, MTA doktora)**
- **Brit–magyar interkulturális kapcsolatok a 19. században (Dr. Ruttkay Veronika PhD):**

Hogyan vált a brit irodalom és kultúra a 19. századi magyar önértelmezés részévé, pl. az Osszián, Shakespeare, Byron és Robert Burns fordításai és recepciója révén? Milyen módokon jelenik meg a magyarság, a magyar irodalom és történelem a 19. századi brit irodalomban?
- **18-19. századi brit esztétika, irodalom és irodalomkritika (Dr. Ruttkay Veronika PhD):**

Az irodalom modern fogalmának kialakulása Nagy-Britanniában. Az affektusok szerepe a 18. századi és a romantikus esztétikában. A költészet, a dráma és a regény elméletei. Az angol romantika irodalma.
- **Az angol reneszánsz alkotói különös tekintettel Shakespeare-re és Miltonra (Prof. Dr. habil. Fabiny Tibor, CSc)**

- **A Biblia hatástörténete** (*Prof. Dr. habil. Fabiny Tibor, CSc*)
- **Az idő története a kora újkori magyar irodalomban** (*Dr. Bene Sándor, CSc*): A témacsoport elsősorban a kora újkori történeti gondolkodáshoz, ezen belül a történetírás elméletéhez kapcsolódó kutatásokat foglalhat magában. A magyar és latin nyelvű történeti irodalom műfajai és reprezentatív szerzői (Bonfini, Heltai Gáspár, Forgách Ferenc, Istvánffy Miklós stb.) különböző (ciklikus, lineáris, kombinált) idősémákban dolgozták fel témájukat, s ez a séma alapvetően, mintegy mélyszerkezetként határozta meg identitásdiskurzusukat, az általuk vizsgált terület vagy eseménysor definícióját, értelmezését, üdvtörténeti vagy profán történeti kontextusba állítását. Az aranykor-teóriák, a „bejövétel-kivonulás-visszatérés” sémái, a különböző üdvtörténeti konstrukciók teológiai szempontból határozták meg a historiográfia elméletét, ezért a választható témák körébe tartoznak az egyes felekezetek apokalipszis-kommentárjai, és prófécia-értelmezései is. Az idő-faktor a nemzetek idejét és az egyének életidejét a műfajkonstituáló irodalmi toposzok felől is befolyásolja, ezért választhatóak mind a történeti Magyarország népeinek őstörténeti elméleteit összehasonlító témák (horvát, magyar, szász, román stb. leszármazástörténeti teóriák, a felekezeti és a nyelvi-etnikai identitások viszonya a történeti irodalomban), mind az én-elbeszélés és szűkebb csoport-elbeszélés műfajai (naplók, emlékiratok, családtörténeti irodalom, irodalmi genealógiák).
- **„Régi modernek” (A modernitás hullámai a modernitás előtti magyar irodalomban)** (*Dr. Bene Sándor, CSc*): A régi és az új elválasztása, kanonizáló szembeállítás vagy fejlődéstörténeti sémába illesztése a régi magyar irodalom belső korszakfordulóinak során számos új szemponttal szolgálhat a modern újabb (18. és 20. századi) hullámainak és öndefinícióinak vizsgálatához. A régi szerzők saját újításai mellett a recepciójuk, olykor kultuszuk vagy éppen elutasításuk, időleges elfeledésük is az irodalom saját hagyománytudatának kialakulását, formálódását jelzi. Janus Pannonius és követői a 15–16. század fordulóján, Rimay János és sztoikus körének Balassi-kultusza, Zrínyi viszonya magyar és a délszláv hagyományhoz, majd Gyöngyösi István elutasítva imitáló Zrínyi-követése, a 18. századi irodalmi civilizációs modelljei, Mikes és Faludi hagyománytudata: mind a több fázisban zajló modernizálódás folyamatának példái. A választható témák körébe a témakör természeténél fogva a „kismesterek”, a követők és epigonok munkássága is beletartozik. A megközelítés az eszmetörténeti és irodalomtörténeti mellett lehet érzelmetörténeti és történeti poétikai is (az adott témától függően).
- **Politikai irodalom a történeti Magyarországon** (*Dr. Bene Sándor, CSc*): Az önálló művekben csak ritkán megjelenő politikai filozófia a kora újkori Magyarországon egyéb

műfajokban és műcsoportokban, mintegy „indirekt” módon nyilvánult meg. A témacsoportban választható doktori témák szerencsés esetben szövegkiadásokhoz kapcsolódhatnak (pl. 16. és 17. századi politikai prédikációk) vagy már ismert művek új, szövegcentrikus illetve a nemzetközi esztétörténeti szakirodalom változó paradigmáit szem előtt tartó kommentálását tűzhetik célul maguk elé. (Preferált téma a régi és az új sztoikus hagyomány – Seneca, Lipsius – recepciója, a 16-tól a 18. századig. A soknemzetiségű és soknyelvű régió ütköző vagy együttműködő pátria-felfogásai szintén kutatás és disszertáció tárgyai lehetnek – itt a toposztörténeti kutatás a preferált irány.)

- **Kelet-Európa-reprezentációk mediális változatai (Dr. Vincze Ferenc, PhD):** A témakiírás olyan komparatív vizsgálatot szorgalmaz, mely Kelet-Európa reprezentációinak vizsgálatára vállalkozik, elsősorban médium- és térélméletek, továbbá a transznacionális megközelítésmódok bevonásával. A lehetséges tématervek az összehasonlító irodalom- és kultúratudomány perspektívájából kutadják azokat a mediális és műfaji határátlépéseket, melyek a különböző médiumok Kelet-Európát színre vivő gyakorlataiban reprezentálódnak.
- **Poszthumán és hibrid a képregényben (Dr. Vincze Ferenc, PhD):** A témakiírás a kortárs képregények azon tendenciózusan felbukkanó jelenségeinek kutatását szorgalmazza, melyek a poszthumán megközelítésmódok szempontjából válnak relevánssá a korábbi humanista szempontrendszer megbontásával, és ennek fényében újragondolhatóvá teszik az „ember” definiálhatóságát. A hibriditás és a poszthumán elméletek kerete nyújthat itt olyan teoretikus hátteret, mely produktívan hathat a comics studies berkeiben zajló vizsgálatokra.
- **Térszerkezetek és téralkotó gyakorlatok az irodalomtörténet-írásban (Dr. Vincze Ferenc, PhD):** A témakiírás az irodalomtörténet-írás azon tereket alakító gyakorlatainak vizsgálatát szorgalmazza kelet-európai kontextusban, melyek a különböző nemzeti irodalmak és korábban „kisebbségiként” aposztrofált irodalmak irodalomtörténeteinek létrehozásában játszottak jelentős szerepet. A komparatív kutatás többek között a transzkulturalitás és a transznacionális elmélet perspektíváiból teszi újragondolhatóvá a nemzeti irodalomtörténetírói diskurzusokat.
- **Az önéletírás hermeneutikája – irodalmi és filozófiai megközelítések (Prof. Dr. Boros Gábor, DSc):** Dilthey életfilozófiájában nagy szerepet játszik a szellem önmagát író életének koncepciója. Ennek nyomán dolgozta ki Georg Misch monumentális önéletrajz-történeti kézikönyvét, amelyben a babilóniaiaktól Goetheig tekinti át az önéletírásokat s bennük a személyiség fokozatos kialakulásának, életének, majd végül megkérdőjeleződésének nyomaival. Nagymértékben feldolgozatlan Misch műve, s noha megkerülhetetlen, mégis megkerüli a mai irodalomtörténészek és pszichológusok jelentős része. Kiváló kutatási témát

kínál Misch előfeltevése a személyiség szerepéről, de minden szerző és korszak, amellyel foglalkozik alkalmas kiindulópont lehet a mai kutatások gazdagítására.

- **Hermeneutics of Autobiography – Literary and Philosophical Approaches (Prof. Dr. Boros Gábor, DSc):** In Dilthey's philosophy of life, an important role is accorded to the concept of the life of the mind that writes itself. His pupil, Georg Misch developed this concept further in his monumental handbook of the history of autobiographies in which he surveys the autobiographies in the long period between the Babylonians to Goethe. He was convinced that he found in them the traces of the evolution, life, and decay of personality. Misch's work is mostly unexplored although a valuable source of knowledge for the contemporary historians of literature and psychologists. The applicants can find excellent research topics in Misch's presupposition concerning the role of personality but also the periods and the individual authors he analyses can be taken as departure points for the enrichment of contemporary research.
- **Szerelemkoncepciók irodalom és filozófia határmezsgyéjén (Prof. Dr. Boros Gábor, DSc):** A szerelem az érzelmek közül a legfontosabb annyiban, hogy a könnyed kalandtól a teológiai erényig megszámlálhatatlan árnyalata van, melyek mind elmélyült írásokra készítették minden kor íróit, filozófusait. Számos olyan mű is van, amely nem sorolható egyértelműen az irodalom vagy a filozófia rubrikájába. Platón, Andreas Capellanus, Héloise és Abélard levelezése, Stendhal szerelemről szóló korai műve mellett még számos ilyen munkát lehet találni. Ezek kiváló disszertációs témalehetőséget adnak azok számára, akik érzékenyek mind az irodalmi, mind a filozófiai mélységek iránt.
- **Concepts of love between Literature and Philosophy (Prof. Dr. Boros Gábor, DSc):** Love is the most important among emotions as far as it has innumerable nuances from the one-night-stand to the theological virtue. All these nuances let the writers, philosophers of all ages compose profound works of art and philosophy. There are numerous works that cannot easily be classified as literature or philosophy. It will suffice to mention merely Plato's *Symposium* or *Phaedrus*, Andreas Capellanus' *On love*, the correspondence between Héloise and Abélard, Stendhal's early work *On love* and several other novel, poem or essay. These works and authors offer excellent topics for doctoral research for all those who have sensitivity and intelligence for carry out profound literary and philosophical analyses.
- **Etimológiai alapú fogalomképzés a filozófiában (Prof. Dr. Boros Gábor, DSc):** A filozófiában kezdettől fogva nagy szerepet játszott az a nyelvfelfogás, mely szerint a szavak bizonyos mértékig nem önkényesek, hanem a dolgok lényegére vonatkozó bölcsesség ad hírt bennük magáról. Amennyire elterjedt ez az elgondolás, annyira meglepő, hogy nem nagyon

tették célzott vizsgálatok tárgyává. Bármely korszak és nyelvi közösség filozófiai alkotói között található megfelelő kutatási témát azok a jelentkezők, akik számára mind a nyelv, mind a filozófia elmélyült kutatása vonzó perspektívát jelent.

- **Etymology-based conceptualisation in philosophy (Prof. Dr. Boros Gábor, DSc):** From the very beginnings of philosophy, the linguistic conviction was prevalent that to a certain extent the words are not arbitrary creations. Many thinkers maintained that some ancient wisdom appears in the basic building blocks of the words and the composites. Notwithstanding this prevalence, the conviction has rarely been investigated in a profound manner. Thus, those who are interested in carrying out profound investigations both in the history of language and in philosophy can find appropriate research theme among the philosophers of all ages and linguistic communities.
- **A szerelemfogalom változásai történeti-szociológiai megközelítésben (Prof. Dr. Boros Gábor, DSc):** A szerelem legnépszerűbb felosztása égire és földre bontja ezt a legfontosabb emberi érzelmet. Ugyanakkor elítélés és elvetés helyett érdemes utánajárni történeti-szociológiai eszközökkel, milyen átalakulásokon mentek át a „földi” szerelemről alkotott elgondolások Platón *Lakomájától* kiindulva, amelyben először jelenik meg ez a megkülönböztetés, egész Freud vagy Marcuse libido vagy erősz-értelmezéseiig elgondolkodhatunk a társadalomban működő s a társadalmat végső soron fenntartó szerelem történeti-szociológiai előfeltevéseiről, valamelyest Luhmann *Liebe als Passion / Love as Passion* című könyvét módszertani alapul véve.
- **Transformations of the concept of love from a historical-sociological point of view (Prof. Dr. Boros Gábor, DSc):** The classification of love as “earthly” or “heavenly” has always been very popular among literary and philosophical authors. However, instead of simply discounting the “earthly” love, it seems instructive to investigate by historical-sociological means into the transformations the ideas of “earthly” love underwent from Plato’s *Symposium* where this classification first appears to Freud’s or Marcuse’s interpretations of libido or Eros. The research on a methodological basis similar at least to Luhmann’s *Liebe als Passion / Love as Passion* could be promising for a candidate having an interest in linking the highest ideas to metatheoretical and ‘meta-emotional’ interpretations.
- **A mágikus realizmus kérdése a magyar irodalomban (Dr. habil. Papp Ágnes Klára, PhD):** A mágikus realizmussal kapcsolatban felmerülő kortárs magyar szerzők (Bodor Ádám, Lázár Ervin, Fehér Béla, Láng Zsolt, Gion Nándor, Bánki Éva, Kolozsvári Papp

László stb.) életművének monografikus feldolgozása, vagy egyes műveik összehasonlító vizsgálata.

A mágikus realizmus és a 90-es évek ún. áltörténelmi regényeinek (Márton László, Darvasi László, Háy János, Láng Zsolt) kapcsolata, ezzel összefüggésben a történelemnek a közép-európai mágikus realizmusban betöltött – az Európán kívül született irányzattól eltérő – történelem-felfogásának kérdése.

A kisebbségi irodalmak és a mágikus realizmus mint irodalmi formanyelv összefüggése: miért jelennek meg a mágikus realista művek jellemző módon multikulturális helyzetekben, a posztkoloniális irodalmakban, illetve a kisebbségi irodalomban. Innen kiindulva, mennyiben alkalmazhatók a posztkoloniális kritika belátásai a kisebbségi kulturális identitás és a kisebbségi irodalom kérdésével kapcsolatban.

Hogyan építenek a magyar mágikus realistának titulált regények a magyar elbeszélő hagyományra. Itt kapásból két kérdés is felvethető: a mágikus realizmus és a magyar anekdotikus hagyomány összefüggése, illetve a történelmi regény és az ún. áltörténelmi regény narratív és kulturális identitás-képének illetve történelemfelfogásának összevetése.

- **A modern és posztmodern irodalom kronotopozsai (Dr. habil Papp Ágnes Klára, PhD):** Mihail Bahtyin, amikor az irodalom tér-idejeként meghatározott kronotoposz fogalmát bevezette az irodalomkutatásba az ez alapján végzett történeti poétika fonalát nagyjából a nevelődési regényig, illetve főbb vonalakban a 19. századig vezette. A kérdés azonban vonatkoztatható a 20. század regényirodalmára is. Különösen érdekes, ha a kérdést az azóta végzett elbeszélés kutatások (Ricoeur-tól Jaussig és Foucault-tól de Certeau-ig) vizsgáljuk. Milyen jellegzetes kronotopozsai vannak a 20. századnak? A manapság rendkívül divatos városkutatások eredményei hogyan kapcsolhatók össze a kronotopozsok vizsgálatával? (Itt felvethető a metropolisz mellett a magyar irodalomban is fontos szerepet játszó kisváros, mint a modernség szintén reprezentatív válnak toposzának kérdése.)

Meghatározható-e a modernség és a posztmodernség közti különbség a tér és időhasználat eltérő szemléletével (vö. „térbeli fordulat”)?

Hogyan jelenik meg a kérdés a magyar irodalomban? Vannak-e a 20. század magyar irodalmának specifikus tér-tapasztalatai? (és ennek milyen ideológiai tartalma van ld. pl. a falu, a puszta képe és a népi mozgalom íróinál) Másként jelennek-e meg a magyar irodalomban egyes a korra jellemző térreprezentációk (pl. a metropolisz, a kisváros)?

- **Weöres Sándor költészete (Dr. habil. Papp Ágnes Klára, PhD):** Weöres Sándor költészetének groteszk, karneváli vonásai.

Weöres költészetének személytelensége, és annak az újhordas, későmodern költészet személytelenségétől eltérő vonásai. Ezzel kapcsolatban felvethető az én-versek ellentmondásos szerepe, „próteuszi”, maszk-öltő ún. „szerepköltészetének” kérdése, a ritmuskísérletek és a személytelenség összefüggése, test-felfogása, illetve Weöres költészetének és szubjektumfelfogásának előzményei a magyar költészetben.

Weöres költészetének posztmodern vonásai.

A nyelvtudományi program preferált és a jelentkezőknek ajánlott témái

- **Keresztnévadási szokások felekezeti különbségei (forrásfeldolgozás alapján) (Dr. habil. Bölcskei Andrea, PhD):** Egyházi anyakönyvek és egyéb lehetséges források adatainak feldolgozása során a keresztnévadási szokások felekezeti identitás jelzésével kapcsolatos különbségeinek feltárására irányuló, átfogó igényű vizsgálat. A kutatás elsősorban a magyar nyelv (egy idegen nyelv) valamely releváns névtörténeti korszaka vonatkozásában végezhető el eredményesen, multidiszciplináris megközelítésmódot alkalmazva.
- **Religious affiliation and practices of giving Christian names (Dr. habil. Bölcskei Andrea, PhD):** A comprehensive survey of connections between religious affiliation and practices of giving Christian names, based on data analysis from parish registers and other potential sources. Successful investigation can primarily be carried out with respect to a relevant period in the history of names in the Hungarian (or a foreign) language, applying multidisciplinary approach.
- **Az exonimák vizsgálata (Dr. habil. Bölcskei Andrea, PhD):** A magyar nyelvben (egy idegen nyelvben) valamely névtörténeti korszakban használatos exonimák állományának, rendszerének, használati sajátosságainak, funkcióinak feltárására irányuló, átfogó igényű vizsgálat. A kutatás erős névelméleti alapokat, széles körű kulturális ismereteket és multidiszciplináris megközelítésmódot igényel.
- **Analysing exonyms (Dr. habil. Bölcskei Andrea, PhD):** A comprehensive survey of the stock, system, characteristics, use, value, scope and function of exonyms applied in a period of the history of names in the Hungarian (or a foreign) language. The investigation requires a profound knowledge of name theory, a comprehensive understanding of culture and a multidisciplinary research methodology.
- **Korai protestáns szerzők (természet)tudományos célzatú munkáinak terminológiai vonatkozásai (Dr. habil. Bölcskei Andrea, PhD):** A korai (természet)tudományos célzatú művek írói között számos nyelvészeti érdeklődésű, anyanyelvhasználatában igen tudatos protestáns szerzővel találkozunk. A kutatás a magyar nyelv (egy idegen nyelv) vonatkozásában a korai (természet)tudományos nyelvhasználat terminusainak készletét, használatát, jellemzőit feltáró, átfogó igényű vizsgálat, mely jellegénél fogva határozottan multidiszciplináris megközelítésmódot igényel.

- **Terms in early works on (natural) sciences written by Protestant authors (*Dr. habil. Bölcskei Andrea, PhD*):** Among the writers of the early works on (natural) sciences there were several Protestant authors, who usually were interested in linguistic issues and used their mother tongue very consciously. The investigation is a comprehensive survey of the stock, use and characteristics of terms appearing in early works on (natural) sciences in the Hungarian (or a foreign) language, which, as a result of its scope, requires a multidisciplinary research methodology.
- **A magyar nyelv újításai a honfoglalást követően (belső fejlemények és nyelvi kontaktusok következményei) (*Prof. Dr. Honti László, DSc, MTA rendes tagja*)**
- **A diskurzusjelölők elméleti és alkalmazott nyelvészeti megközelítései (*Dr. habil. Furkó Bálint Péter, PhD*):** A diskurzusjelölők kutatása számos elméleti és alkalmazott nyelvészeti kérdést vet fel, köztük a szemantika és a pragmatika határterületeinek kérdését, a spontán beszélt nyelv(változatok) jellegzetességeit, a grammatikalizáció, nyelvelsajátítás stb. problematikáját. A kutatást végző hallgató számára a téma keretében a diskurzusjelölők nyelv- és műfajközi kutatását javasoljuk.
- **Theoretical and applied linguistic perspectives on discourse markers (*Dr. habil. Furkó Bálint Péter, PhD*):** Discourse markers are intriguing objects of study for several reasons: they promise the researcher ready access to the very fabric of talk-in-progress, they bring up many of the questions concerning the pragmatics/semantics boundary; the differences between planned and unplanned discourse; the relationship between cohesion and coherence; gender-preferential differentiation; grammaticalisation and a variety of other phenomena that have long fascinated and puzzled linguists. The ideal candidate will combine theoretical as well as empirical, multi-disciplinary as well as cross-linguistic approaches to the study of discourse markers.
- **A diskurzusjelölők kontrasztív elemzése (*Dr. habil. Furkó Bálint Péter, PhD*):** Aijmer és Simon-Vanderbergen (2004) a diskurzusjelölők funkcionális spektrumának feltérképezésére a „fordítási módszert” javasolja, mely az egynyelvű szövegeken alapuló vizsgálatokkal szemben a diskurzusjelölők funkcionális spektrumának szélesebb körű vizsgálatát teszi lehetővé két- vagy többnyelvű kontextusok alapján, emellett az egynyelvű leírásoknál (pl. parafrázisok/szemantikai jegyek felsorolása, együttjelentkezési tendenciák azonosítása) egzaktabb és ellenőrizhetőbb megállapításokat eredményez. A diskurzusjelölők funkcióinak nyelv- és kultúraközi vizsgálata univerzális pragmatikai-, illetve diskurzusfunkciók

meghatározására is irányulhat, valamint a nyelvelsajátítás és nyelvtanulás pragmatikai aspektusaira is rávilágít.

- **The contrastive analysis of discourse markers (Dr. habil. Furkó Bálint Péter, PhD):**

Similar to an approach to content words using translation equivalents in order to establish semantic fields, a contrastive perspective on discourse markers is aimed at mapping the functional spectrum of a given discourse marker across a wide range of bi- or multilingual contexts. As a result of the extreme multifunctionality and context-dependence of discourse markers, one can expect a larger number of correspondences between discourse markers across languages than, for example, between translation equivalents of nouns or verbs. Still, many argue (cf. Simon-Vandenberghe and Aijmer 2004: 1786) that finding translation correspondences is in many ways a more reliable method of describing individual discourse markers than providing paraphrases and glosses, or establishing co-occurrence patterns, exemplified by the majority of monolingual research.

- **A kohézió és a koherencia lehetséges értelmezései a diskurzusjelölők tükrében (Dr. habil. Furkó Bálint Péter, PhD):** Halliday és Hasan (1976) szemínális művének utóélete nyomán a kohézió és a koherencia tekintetében az alábbi értelmezéseket találjuk:

- egyes szerzők a két fogalmat felváltva, egymással azonos értelemben használják a textualitás verbális és nonverbális összetevői tekintetében is;
- vannak, aki csak az egyiket használják az előző csoport képviselőihez hasonló inkluzív módon, vagy különböző altípusokat meghatározva;
- a legtöbb szerző különbséget tesz a két fogalom között a verbális/nonverbális, szekvenciális /kognitív, explicit/implicit, formális/funkcionális, propozíciós jelentés/nem-propozíciós jelentés dichotómiák egyikének mentén.

A diskurzusjelölők vizsgálata és kategorizálása a fenti megközelítések mindegyikéhez adalékul szolgálhatnak.

- **The cohesion-coherence dichotomy reconsidered – the case of discourse markers (Dr. habil. Furkó Bálint Péter, PhD):**

The ideal candidate will perform cross-linguistic and cross-genre analyses of the functional spectrum of discourse markers with a view to reconsidering the cohesion-coherence distinction as put forward in Halliday & Hasan's (1976) seminal work and its afterlife.

- **A beszédírányítás nemi különbségei (Dr. habil. Dér Csilla Ilona, PhD):** Számos nemzetközi kutatás vizsgálta már a beszédírányítás nemi különbségeit, magyar kutatások

azonban még alig folytak ezeken a területeken. Elsősorban a szóátadás-szóátvételben, a félbeszakításokban és a háttércsatorna-jelzésekben megfigyelhető nemi hasonlóságok és eltérések vizsgálata lenne célszerű (formális és informális helyzetekben is), de más, a beszédirányításhoz kapcsolódó jelenségek kutatása is fontos lenne.

- **Gender differences in speech management (Dr. habil. Dér Csilla Ilona, PhD):** Several international studies have already examined gender differences in speech management, but Hungarian research in these areas is still rare. In particular, it would be useful to study gender similarities and differences (also in formal and informal situations) regarding turn-management, interruptions and backchanneling, but other phenomena related to speech management would also be important.
- **Kulturális különbségek hatása a pragmatikai kompetenciára (Dr. habil. Dér Csilla Ilona, PhD):** A pragmatikai hibák típusain belül a szociopragmatikai hibák mögött a forrásnyelvi és a célnyelvi kultúra eltérései állnak. A magyar nyelv viszonylatában az ilyenfajta vétségeket még csak szórványosan tanulmányozták, szükség lenne olyan átfogó kutatásokra, amely egy vagy több szociopragmatikai hibát (pl. nyelvi tabuk megszegése, a szociális távolság vagy az értékítéletek eltéréséből fakadó hibák) állítana a középpontba.
- **The effect of cultural differences on pragmatic competence (Dr. habil. Dér Csilla Ilona, PhD):** Within the types of pragmatic errors, sociopragmatic errors are due to differences between the source language and the target language culture. Such misconduct in the Hungarian language has only been sporadically studied, and comprehensive research would be needed to focus on one or more sociopragmatic errors (e.g. violations of language taboos, errors stemming from differences regarding social distance or value judgments).
- **Diskurzusközösségek identitásjelölő diskurzusjelölő-használata (Dr. habil. Dér Csilla Ilona, PhD):** A diskurzusjelölő-használatot számos fontos aspektusból (pl. műfaji, nemi, korbeltérések) kutatták már a magyarban, de társas identitást jelölő funkciójukat kevésbé. Ezt a hiányt pótolná különböző magyar diskurzusközösségek diskurzusjelölő-használatának a feltárása és összehasonlítása.
- **Discourse markers as identity markers of different discourse communities (Dr. habil. Dér Csilla Ilona, PhD):** The use of discourse markers has been analyzed in many different ways (genre, gender, age differences) in Hungarian, but little research has focused on their function of marking social identity. This shortcoming would be remedied by exploring and comparing the use of discourse markers in different Hungarian discourse communities.

- **Terminológiai és terminográfiai vizsgálatok a magyar nyelvben (Prof. Dr. Fóris Ágota, PhD):** Egy domén magyar nyelvű terminológiai rendszerének leírása; a terminusok vizsgálata különböző módszerekkel (pl. onomasziológiai, szemasziológiai; kognitív, nyelvi, kommunikációs); terminográfiai vizsgálatok.
- **Terminological and terminographic studies in the Hungarian language (Prof. Dr. Fóris Ágota, PhD):** Description of the terminological system of a domain in Hungarian; investigation of terms by various methods (eg. onomasiological and semasiological; cognitive, linguistic and communication-oriented); terminographical studies.
- **Fordításorientált terminológia és terminográfia (Prof. Dr. Fóris Ágota, PhD):** Egy domén terminológiai rendszerének leírása két vagy több nyelven, kontrasztív terminológiai vizsgálatok; a terminológiai munkafolyamat szerepe a fordítóirodai munkában; terminológia-menedzsment a fordítás szolgálatában; terminológiai adatbázisok elemzése és osztályozása.
- **Lexikográfiai vizsgálatok: szótári struktúra és információ; szakszótárak és adatbázisok; szótárhasználati kutatások (Prof. Dr. Fóris Ágota, PhD):** Egy választott szakterület vagy választott nyelvterület szótárkiadása, felhasználóközpontú szótárhasználati kutatások, szakszótárak és terminológiai adatbázisok, a szótári hitelesség és megbízhatóság, nyelvi és enciklopédikus információk a szótárakban.
- **Lexicographic studies: dictionary structure and information; professional dictionaries and databases; dictionary usage research (Prof. Dr. Fóris Ágota, PhD):** Publication of dictionaries for a chosen field or language, user-oriented dictionary research, specialized dictionaries and terminology databases, dictionary credibility and reliability, linguistic and encyclopedic information in dictionaries.
- **Márton József magyar nyelvmesteri munkássága (Dr. habil. Nádor Orsolya, CSc):** Márton József a bécsi egyetem első magyar mint idegen nyelv tanára volt, aki számos, korát meghaladóan funkcionális és pragmatikai szemléletű nyelvreírással, nyelvtanító könyvvel gazdagította a hungarológiai oktatás történetét. Munkásságának egy nagyobb szeletét feldolgozta Mikó Pálné az 1980-as években, de ezen felül is bőven lenne még kutatási lehetőség. A cél egy komplex monográfia elkészítése, amely nemcsak a magyar mint idegen nyelv oktatástörténete szempontjából fontos, hanem a 19. század eleji osztrák – magyar nyelvpolitikai kapcsolatokról kialakult képet is árnyalhatja.
- **Nyelvi és etnikai érintkezések, konfliktusok Kelet-Közép-Európában egy a doktorandusz által kiválasztott területen (Dr. habil. Nádor Orsolya, CSc):** A kutatási téma több nyelvtudományi és kisebbségtudományi területet is érint, így az areális

nyelvészetet, a kontaktológiát, a szociolingvisztikát, a nyelvpolitikát, nyelvtervezést és nyelvmenedzselést, a két- és többnyelvűséget. A kutatás folyamatában mind a diakrón, mind a szinkrón szempontoknak és az élőnyelvi kutatások módszereinek is érvényesülniük kell. A cél az, hogy a kutatás során kirajzolódjanak azok a markáns jegyek, amelyek az egyazon területen évszázadok óta élő népek nyelvi együttélését jellemzik.

- **A legújabb nyugati magyar diaszpóra viszonya az anya- illetve a származásnyelvéhez – egy kiválasztott célország alapján** (*Dr. habil. Nádor Orsolya, CSc*): A magyar nyelvterületről való elvándorlás kisebb vagy nagyobb mértékben évszázadok óta megfigyelhető. A kutatás a legújabb kivándorló nemzedék integrációját, asszimilációs hajlandóságát, az anyanyelvéhez való viszonyát, az anyanyelv származásnyelvvé alakulásának folyamatát vizsgálja interdiszciplináris szempontok figyelembe vételével, mivel itt az otthon elhagyásával kapcsolatos pszichológiai problémáknak éppúgy helyük van, mint a nyelvi folyamatoknak, beleértve a befogadó ország nyelvéhez való viszonyulást (annak megtanulását) is.
- **Ö-ző nyelvjárási beszélők nyelvi identitása** (*Prof. Dr. Kontra Miklós, DSc*): A magyar nyelvterület ö-zésének vizsgálata Szegeden és környékén, illetve Baranyában –a beszélők nyelvi identitásának föltárása, a változási folyamatok leírása és magyarázata, három eltérő életkorú csoportban.
- **The linguistic identity of Hungarian speakers of the ö dialect** (*Prof. Dr. Kontra Miklós, DSc*): The research explores the linguistic attitudes and identity of speakers of the ö dialect (e.g. in the Szeged region or in Baranya county) in three different age groups (description, variation and change, and explanation).
- **Valamelyik környező országban élő magyarok nyelvi identitása** (*Prof. Dr. Kontra Miklós, DSc*): Magyarok egy adott csoportjának összevetése egy magyarországi csoporttal – a nyelvi identitás szerkezete, ereje, kialakulása és változása szempontjából. A kutatás kiterjed konkrét nyelvi változók identitással kapcsolatos szerepére is.
- **The linguistic identity of Hungarians in a country adjacent to Hungary** (*Prof. Dr. Kontra Miklós, DSc*): The research explores the linguistic attitudes and identity of native speakers of Hungarian in one of Hungary's neighboring countries with special regard to the structure, strength, formation and changes of the attitudes. The role of various individual linguistic variables will also be studied.
- **Egy székely és két bihari nyelvközösség nyelvi attitűdjei és identitása** (*Prof. Dr. Kontra Miklós, DSc*): A kutatás egy magyarországi bihari, egy romániai bihari és egy székely

nyelvközösség magyar nyelvi attitűdjeit és identitását tárja föl – különös tekintettel az azonosságokra, az eltérésekre és a változásokra.

- **Language regard of Hungarian dialect speakers in Bihar county (Hungary), Bihar county (Romania) and Szeklerland (Romania) (Prof. Dr. Kontra Miklós, DSc):** The study explores the variation and changes in attitudes, beliefs, identity and similar factors of native speakers of Hungarian in Bihar county (Hungary), Bihar county (Romania) and Szeklerland (Romania).
- **Városi nyelvészet: Budapest nyelvváltozatai (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** A városi nyelvészet a nyelvészet új területe. 2015 óta a KRE kutatásokat folytat a budapesti nyelvváltozatok feltérképezésére. Egyrészt a városi nyelvészet lehetővé teszi a ritka, és tipikus környezetükben nehezen hozzáférhető nyelvek költségbarát tanulmányozását. Másrészt az elmúlt öt évben gyűjtött magyar kiejtések egyedülálló anyagot nyújtanak a változatok magyarországi határainak teszteléséhez.
- **Urban linguistics: the Languages of Budapest (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** Urban linguistics is a new field in Linguistics. Since 2015, KRE runs projects in mapping the languages spoken in Budapest. On the one hand, urban linguistics enables a cost-friendlier study of languages that are rare and difficult to access in their typical environment. On the other hand, the accents of Hungarian, collected in the past five years provide unique material for testing the limits of the variation in Hungarian.
- **Az evidencialitás interdiszciplináris kutatása (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** Az evidencialitás olyan nyelvtani kategória, amely az információ forrására vonatkozik. Vannak olyan nyelvek, ahol az információ forrását lexikai kifejezések fejezik ki (láttam, hogy ... hallottam, hogy ...), és olyan nyelvek, ahol azokat nyelvtani markerek fejezik ki. Az evidencialitás olyan terület, amely számos interdiszciplináris kutatásban releváns.
- **Interdisciplinary evidentiality (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** A téma részletesebb leírása angolul (3–8 sor): Evidentiality is a grammatical category that pertains to the source of information. There are languages where the source of the information is expressed by lexical expressions (I saw that..., I heard that...) and languages where it is expressed by grammar markers. Evidentiality is an area that is relevant in many interdisciplinary studies.
- **Kétnyelvű lexikográfia és digitális humán tudományok (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** A digitális korban a kétnyelvű lexikográfia a nyomtatott könyvektől a mobiltelefonok és számítógépek birodalmába került. Néhány nyelv gazdag hagyományokkal rendelkezik a kétnyelvű szótárak és a nyelv elektronikus forrásai területén; ezek csomópontokként szolgálhatnak az új nyelvpárok szótárai létrehozásához.

- **Bilingual lexicography and digital humanities (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** In the digital age, bilingual lexicography has moved from paper books to the realm of mobile phones and computers. Some languages have a richer tradition of either bilingual dictionaries or electronic resources of language. They can serve as hubs for creating resources for dictionaries of new language pairs.
- **Partitivitás (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** A világ minden nyelve képes a részek és a teljesség közötti kapcsolatok, a rész-egész viszonyok, kifejezésére: ez a partitivitás fogalom lényege. A megkülönböztetés több európai nyelven grammatikailag kódolt, azonban nem sokat tudunk arról, hogy a világ nyelvei hogyan fejezik ki a rész-egész viszonyokat; valójában még a magyar nyelvet sem vizsgálták alaposan ebből a szempontból. A partitivitás releváns interdiszciplináris téma, amelyet egyre többen kutatnak az alap- és alkalmazott tudományok széles skáláján, kezdve a pszichológiától a mesterséges intelligenciáig.
- **Partitivity (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** All languages in the world can expression relationships between parts versus wholes: partitivity. The distinction is grammatically encoded in many languages, but we do not know much about how the languages of the world express parts and wholes; in fact, even the Hungarian language has not been investigated thoroughly. Partitivity is a relevant interdisciplinary topic that impacts progress in a wide variety of foundational as well as applied sciences, ranging from psychology to Artificial Intelligence.
- **Nyelvtanulás a digitális korban (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** A nyelvoktatásnak a digitális korban számos előnye van, többek között az, hogy bárhol és bármikor csatlakozhatunk a magas színvonalú tananyagokhoz. Azonban azzal az alapvető kérdéssel nem foglalkoznak megfelelő módon, hogy ki a tanuló: hogyan lehet személyre szabottra finomítani a tanulást az adott nyelvpár és a tanulási stratégiák szerint.
- **Language learning in the digital age (Dr. habil. Tamm Anne, PhD):** Language learning in the digital age benefits from numerous advantages that are brought about by the mere opportunity to connect to high quality study materials whenever or wherever you are. However, the fundamental issue of the learner in this picture is not addressed adequately: fine-tuning to the differences between the language pair at issue and the individual language learning strategies.
- **Magyar alárendelő összetett mondatok (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** Kiemelt témakör: tárgyi alárendelés. A kutatásnak erőteljes empirikus megalapozottságúnak kell lennie, és egy modern elmélet keretei között kell elvégezni. Különösen ajánlott a következő

két modell valamelyike: Lexikai-Funkcionális Grammatika és Minimalista Program, de egyeztetés alapján más irányzatok is szóba jöhetnek. A releváns magyar jelenségek és angol megfelelőik rendszerszerű összevetésének jelentős elméleti hozadéka lehet.

- **Hungarian complex sentences with subordination (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** A central research topic: objective subordination. The research has to have a strong empirical dimension, and the analysis has to be developed in a formal theoretical framework. The recommended models are Lexical-Functional Grammar or the Minimalist Program, but other theories can also be considered. A systematic comparison of the relevant Hungarian phenomena and their English counterparts may remarkably contribute to the theoretical dimension of the research.
- **Igeneves szerkezetek a magyarban (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** Három témakör jöhet számításba külön-külön vagy együtt is: főnévi igenevek, melléknévi igenevek, határozói igenevek. A kutatásnak erőteljes empirikus megalapozottságúnak kell lennie, és egy modern elmélet keretei között kell elvégezni. Különösen ajánlott a következő két modell valamelyike: Lexikai-Funkcionális Grammatika és Minimalista Program, de egyeztetés alapján más irányzatok is szóba jöhetnek. A releváns magyar jelenségek és angol megfelelőik rendszerszerű összevetésének jelentős elméleti hozadéka lehet.
- **Non-finite constructions in Hungarian (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** Central research topics: infinitival and participial constructions. The research has to have a strong empirical dimension, and the analysis has to be developed in a formal theoretical framework. The recommended models are Lexical-Functional Grammar or the Minimalist Program, but other theories can also be considered. A systematic comparison of the relevant Hungarian phenomena and their English counterparts may remarkably contribute to the theoretical dimension of the research.
- **Létigés szerkezetek a magyarban (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** A kutatásnak erőteljes empirikus megalapozottságúnak kell lennie, és egy modern elmélet keretei között kell elvégezni. Különösen ajánlott a következő két modell valamelyike: Lexikai-Funkcionális Grammatika és Minimalista Program, de egyeztetés alapján más irányzatok is szóba jöhetnek. A releváns magyar jelenségek és angol megfelelőik rendszerszerű összevetésének jelentős elméleti hozadéka lehet.
- **Copular constructions in Hungarian (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** The research has to have a strong empirical dimension, and the analysis has to be developed in a formal theoretical framework. The recommended models are Lexical-Functional Grammar or the Minimalist Program, but other theories can also be considered. A

systematic comparison of the relevant Hungarian phenomena and their English counterparts may remarkably contribute to the theoretical dimension of the research.

- **Magyar főnévképzők és igeképzők morfoszintaktikai jellemzői (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** Kiemelt témakörök: az *-ás/-és* és az *-ó/-ő* főnévképzők és a műveltető igeképzők. A kutatásnak erőteljes empirikus megalapozottságúnak kell lennie, és egy modern elmélet keretei között kell elvégezni. Különösen ajánlott a következő két modell valamelyike: Lexikai-Funkcionális Grammatika és Minimalista Program, de egyeztetés alapján más irányzatok is szóba jöhetnek. A releváns magyar jelenségek és angol megfelelőik rendszerszerű összevetésének jelentős elméleti hozadéka lehet.
- **The morphosyntax of nominal and verbal derivational suffixes in Hungarian (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** Central research topics: the *-ás/-és* and *-ó/-ő* deverbal nominalizing suffixes and the causative morphology of verbs. The research has to have a strong empirical dimension, and the analysis has to be developed in a formal theoretical framework. The recommended models are Lexical-Functional Grammar or the Minimalist Program, but other theories can also be considered. A systematic comparison of the relevant Hungarian phenomena and their English counterparts may remarkably contribute to the theoretical dimension of the research.
- **Diskurzusfunkciók a magyar mondatban (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** Kiemelt témakörök: a topik és a fókusz különböző típusai. A kutatásnak erőteljes empirikus megalapozottságúnak kell lennie, és egy modern elmélet keretei között kell elvégezni. Különösen ajánlott a következő két modell valamelyike: Lexikai-Funkcionális Grammatika és Minimalista Program, de egyeztetés alapján más irányzatok is szóba jöhetnek. A releváns magyar jelenségek és angol megfelelőik rendszerszerű összevetésének jelentős elméleti hozadéka lehet.
- **Discourse functions in the Hungarian sentence (Prof. Dr. Laczkó Tibor Sándor, DSc):** Central research topics: various types of topics and foci. The research has to have a strong empirical dimension, and the analysis has to be developed in a formal theoretical framework. The recommended models are Lexical-Functional Grammar or the Minimalist Program, but other theories can also be considered. A systematic comparison of the relevant Hungarian phenomena and their English counterparts may remarkably contribute to the theoretical dimension of the research.

A pszichológiai program preferált és a jelentkezőknek ajánlott témái

- **Adaptív mérések (Dr. Takács Szabolcs, PhD):** Mind pszichológiai, mind egészségi, mind pedig egyéb (például nyelvtudományi) területeken felmérések során a papír-ceruza tesztek mellett megjelentek a számítógépek által vezérelt kérdőívek. Ezek kapcsán azonban felmerült lehetőségként az adaptív (alkalmazkodó) felmérések tervezésének problémaköre. Az alkalmazkodó felmérések során a számítógép a válaszadó korábbi válaszaiból a számára leginkább megfelelő kérdéseket teszi fel – az eddigi tapasztalatok alapján lényegesen lerövidítve a kérdések számát, a kérdésekre fordítani időt. Illetve a kérdésekre szánt idő megtartásával a területen elérhető becslési pontosságot lehet javítani. Témakiírásom során ilyen adaptív tesztek fejlesztését, vizsgálatát szeretném megvalósítani.
- **Elektronikus felmérések (Dr. Takács Szabolcs, PhD):** A papír-ceruza alapú tesztek mellett egyre nagyobb teret nyernek az online, számítógépes környezetben való válaszadások, felmérések. Ezzel egyidőben viszont e technológia nem feltétlenül kerül maximálisan kiaknázásra: a válaszadói stílusok „finomodnak”, a tippek, találmokra kitöltések vagy „megfelelési kényszerek” akkor könnyebben voltak tetten érhetők, amikor a papír-ceruza tesztek esetében a vizsgálati alany mellett a felmérésvezető is jelen lehetett. Az online felmérések során erre a jelenlétre nincsen lehetőség – azonban feltételezéseink szerint, bizonyos válaszadói stílusok ezzel a technológiával is mérhetők, tetten érhetők (tippelés, túl gyors/túl lassú válaszadás, stb). Témakiírásom arra irányul, hogy az online tesztelési lehetőségeken belül milyen jellegzetességek, válaszokat torzító hatások érhetők tetten, mire lehet esetleg további fejlesztéseket létrehozni.
- **Kompetenciamérés (Dr. Takács Szabolcs, PhD):** A Pszichológiai Intézetben életre hívott Országos kompetenciamérés kutatócsoport keretein belül, illetve az ott folyó munkához szervesen kapcsolódva lehetőség van az Országos kompetenciamérés adataihoz, felméréséhez kapcsolódni. E területen belül akár a próbafelmérések, akár a teljeskörű országos felmérések, akár a további fejlesztések (digitális írástudás, komplex kompetenciák) munkáiba tudnak a PhD hallgatók tevékenyen, kutatási szinten bekapcsolódni. A már meglévő adatok is folyamatos kutatásokat igényelnek (szülői bevonódás, iskolán kívüli tevékenységek, iskolai/szülői háttér hatása a teljesítményre, illetve akár az SNI/BTM témakör további rétegelemzése) mind olyan területek, melyek folyamatosan kutatható és publikálható adatokat, információkat hordoznak. Jelentősége a döntéshozók számára is elsődleges fontossággal bír, hiszen egy kurrens, évenként

lebonyolításra kerülő felmérésről van szó, melyhez kapcsolódva akár lokális (egy-egy iskolát vagy fenntartót érintő), akár regionális/országos döntések, fejlesztések irányában lehet hatást kifejteni.

- **A pozitív pszichológiai alapokon nyugvó boldogságórák hatásvizsgálata (Prof. Dr. Vargha András, MTA doktora):** Kutatandó az egyének mentális egészségének, illetve a résztvevő osztályközösségek társas szerkezetének alakulása, javulása, fejlődése.
- **Személyorientált statisztikai módszerek alkalmazása a pszichológiában (Prof. Dr. Vargha András, MTA doktora):** Szimulációs vizsgálatokkal kutatandó, hogy milyen klasszifikációs eljárással lehet azonosítani természetes kategorizációs modelleket.
- **Metakontroll (Prof. Dr. Horváth János György, MTA doktora):** Az emberi cselekvésszervezés kognitív pszichológiai elméletei a legtöbb esetben két komponensből állítanak szembe (pl. egy akaratos és egy automatikus rendszert). Hommel (ld. Hommel és Wiers, 2017) metakontroll elképzelése ezekkel szemben egy olyan egységes működésű kontrollrendszerrel tételez fel, amelyben a cselekvésválasztás információs bizonytalanságát csökkentő tényezők egyaránt lehetővé tesznek túltanult (gyors és sztereotíp) válaszokat, és megfontolt (lassú, és eredeti) döntéseket is. A metakontroll elképzelés szerint a kontroll "stílusában" egyéni különbségek figyelhetők meg, amelyek genetikai, illetve kulturális meghatározottságúak. Ezt az elképzelést egyelőre kisszámú csoportközi (pl. buddhisták vs. ateisták) különbségeket, elsősorban különféle válaszkonfliktus feladatokban mutatott teljesítményt mérő tanulmány támasztja alá. A kutatás célja, hogy más adaptációs helyzetekben is próbára tegye a metakontroll elképzelés helytállóságát.
- **Korai maladaptív sémák személyiséglélektani és kapcsolati összefüggései a Young-féle sémamodell szerint (Dr. Mirnics Zsuzsanna, PhD):** (Pl. összefüggéseik párkapcsolati dinamikával, személyiség- és temperamentum dimenziókkal, pszichés tünetekkel, pozitív pszichológiai változókkal).
- **Nem hagyományos családformák (egyszülős család, mozaikcsalád) kapcsolatdinamikai jellemzői (Dr. Mirnics Zsuzsanna, PhD):** A válás és újraraházasodás pszichodinamikája, szocializációs hatásai a gyermekekre).
- **A pszichoanalízis eszmetörténeti és társadalomtudományi vonatkozásai (Dr. habil. Szummer Csaba, CSc):** A pszichoanalízisre irányuló ismeretelméleti viták feldolgozása, a pszichoanalízis eszmetörténeti gyökereinek feltárása, a pszichoanalízisnek a társadalomtudományokra gyakorolt hatásának vizsgálata.
- **A fenomenológiai-hermeneutikai irányzatok szerepe a pszichológia fejlődésében (Dr. habil. Szummer Csaba, CSc):** Az említett irányzatok történeti (internalista és externalista)

fejlődésének rekonstruálása, intézményi fejlődésükkel együtt, különös tekintettel a magyar pszichológia történetére a rendszerváltás után.

- **A módosult tudatállapotok fenomenológiai kutatása (Dr. habil. Szummer Csaba, CSc):** Az álom, a fantázia, az aktív imagináció, a pszichedelikus élmény és más módosult tudatállapotok vizsgálata és összehasonlító elemzése a fenomenológiai pszichológia és filozófia eszközeivel.
- **A módosult tudatállapotok kutatása a filozófia történetében (Dr. habil. Szummer Csaba, CSc):** William James, Jean-Paul Sartre, Maurice Merleau-Ponty és más fenomenológusok hallucinogen anyagokkal végzett önkísérleteinek történeti és fogalmi feldolgozása.
- **Várandósság bio-pszicho-szocio-spirituális megközelítésben (Dr. Kövi Zsuzsanna, PhD):** Pszichobiológiai kutatások a magzat biológiai fejlődésének, a várandósság alakulásának és az édesanya mentális egészségének kapcsolatrendszeréről. A magzatfejlődés szempontjából vizsgálandóak az anya mentális állapotának védő és rizikó-faktorai.
- **A természettel való kapcsolat és a mentális egészség kapcsolata (Dr. Kövi Zsuzsanna, PhD):** Ökopszichológiai kutatások, melyek egyrészt azt kutatják, hogy a természeti környezet miképp fejthet ki pozitív hatást a mentális egészségre, másrészt azt, hogy a természeti környezetben zajló pszichológiai intervenciók, terápiák hatásmechanizmusai hogyan működnek.
- **Az identitás alakulása a gyermekkori fejlődés és szocializáció kontextusában (Prof. Dr. habil. Vajda Zsuzsanna Klára, CSc):** Az identitás alapjai - a test és az identitás. A biológiai – pszichológiai – szociális fejlődés és az identitás alakulása a gyermekkori fejlődés folyamatában. Kontinuitás és változás az identitás formálódásában változó kulturális feltételek között.
- **Az identitás pszichológiai interpretációja, kapcsolata az önreflexió más értelmezéseivel (Prof. Dr. habil. Vajda Zsuzsanna Klára, CSc):** Az önmagunkról való tudás pszichológiai interpretációinak – én, self, személyiség, tudat – történeti vizsgálata, elméleti viták az egyedi én természetével kapcsolatban - dualista vs monista világnézet. Az identitás lehetséges szerepe az önreflexió eltérő szemléletű leírásainak integrációjában.
  - Mi és mások. Előszó a “*Minden ember király*” c. könyvhöz 3-17
Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995
  - Az identitás külső és belső forrásai. Azonosság és különbözőség 8-24.
Scientia Humana, Budapest, 1996

- Az identitásfogalom útvesztőiben. Tükör által homályosan. Tanulmányok a nyelv, kultúra, identitás témaköréből. Szerk.: Czeglédi A.- Seps E.- Szummer Cs. Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan kiadó, Budapest 2016. 29-50.
- **Identitás a 21. században (Prof. Dr. habil. Vajda Zsuzsanna Klára, CSc):** A nyugati kultúra és az identitás. Identitás és társadalmi integráció, identitás a 21. században. Az új kommunikációs eszközök és a globalizáció hatása az identitás alakulására. Posztmodern identitás
  - Sodrásban: a személyiség és a történelem. Bács-Kiskun megye múltjából. *Évkönyv*, 18. sz. 9-19. szerk: Tóth Ágnes. Bács-Kiskun Megyei Levéltár, Kecskemét, 2003
  - Magánélet a nyilvánosság előtt: a valóság show-k pszichológiai hatásai. *A média hatása a gyerekekre és fiatalokra.* szerk. Gabos Erika. Kobak könyvsorozat, 2007, 131-134.
  - Egyéni identitás a hálóvilágban. Se vele, se nélküle. Tanulmányok a médiáról. Szerk.: Lányi András és László Miklós. Wolders Kluwer, 2014, 245-271
- **A családi és intézményi szocializáció szerepe a szociális készségek és identitás alakulásában. Mentalizáció és reziliencia. (Fodorné Dr. Földi Rita, PhD):**

Gál Zita: A tudatelmélet életkori változásainak és szerepének áttekintése óvodáskortól fiatal felnőttkorig. *Iskolakultúra*, 25. évfolyam, 2015/5–6. szám Bodonyi Edit és tsi (2006) Család, gyermek, társadalom, Bölcsész Konzorcium.
- **Rajztesztek, rajzvizsgálati módszerek (Prof. Dr. Vass Zoltán, PhD):** A képi kifejezéspszichológia területéhez tartozó klasszikus és modern rajztesztek vagy színes vizsgálómódszerek kutatása modern mintázatelemzési szemlélettel (SSCA).
- **Művészetterápiás kutatások (Prof. Dr. Vass Zoltán, PhD):** A művészetterápia hatásvizsgálata, különös tekintettel a vizuális művészetterápiára, illetve művészetterápiás módszerek, instrukciók, metodikák kutatása.
- **Mesterséges intelligencia a pszichodiagnosztikában (Prof. Dr. Vass Zoltán, PhD):** Szakértői rendszerek, neurális hálók, heurisztikus tesztelemzés alkalmazása kérdőíves és projektív pszichológiai eljárások adatain.
- **A személyes és a szociális identitás narratív szerveződése (Dr. Pólya Tibor, PhD):** Az élettörténet illetve a csoporttörténet szerepe a személyes és a szociális identitás konstrukciójában
- **Az érzelmi intelligencia mérése az érzelmi epizódok narratív elemzésével (Dr. Pólya Tibor, PhD):** Az érzelmi epizódok narratív konstrukciójának szerepe az érzelmi vonatkozású információ feldolgozásában

- **Online termékértékelésekben megjelenő attitűdök és attitűd jelenségekszövegalapú vizsgálata (Dr. Pólya Tibor, PhD):** Attitűdök mérése és a döntés utáni kognitív disszonanciát meghatározó tényezők azonosítása
- **Viselkedéses szinkronizáció hatása a kommunikáció hatékonyságára (Dr. Pólya Tibor, PhD):** A viselkedéses szinkronizáció hatása a kommunikáció hatékonyságára
- **Végrehajtó funkciók fejlődése az „EARLY LEARNING” időszakától az óvoda-iskola időszakáig (Dr. Páli Judit Éva, PhD):**
  1. A végrehajtó funkciók szerveződése a „babamatematika” folyamataiban (pl. azonosság felismerése, párosítás, stb.) „Vargha Tamás emlékezete”
  2. A végrehajtó funkciók fejlődése az elemi osztályozási folyamatokban (pl. elemi kategorizációs próbálkozások a tagolt képzeti szabályozások kialakulásának kezdetén, a monitorozás, váltás, ellenőrzés terén) „Jean Piaget emlékezete”
  3. A logikai szorzás eredményességének kialakulása a nézőpontváltások tudatosulásának segítségével „Anett Karmiloff-Smith modularizációs intelligencia-fejlődési elképzelése alapján, amely szerveződési folyamatokban a reprezentációs újírások érhetőek tetten”
  4. A gondolkodás hipotézis ellenőrző folyamatainak optimális stratégiákká szerveződése a konkrét műveleti időszak reprezentációs folyamatainak ellentmondásai között „Jerome Bruner emlékezete”
- **Beszéd és nyelvi zavarok pszichopatológiája és patopszichológiája (Dr. habil. Lajos Péter, CSc):** Különböző beszéd és nyelvi zavarokkal rendelkező személyek pszichés működésének sajátosságai és személyiségének vizsgálata. Kutatási témajavaslatok: Az első kutatás célja különböző életkorú (gyermek, serdül és felnőtt dadogók) kötődésének vizsgálata. A második lehetséges kutatás a beszéd sebessége, és/vagy a patológiás gyors beszéd (hadarás) és bizonyos személyiségjegyek valamint a társas kapcsolatok összefüggése.
- **Viselkedésfüggőségek és személyiség (zavarok) (Dr. habil. Lajos Péter, CSc):** A problémás internethasználat és a személyiségjegyek kapcsolatára több kutatás is próbált már fényt deríteni, ugyanakkor az eredmények ellentmondóak. Kutatási témajavaslatok: Az első kutatás célja a problémás internethasználat néhány lehetséges tényezőjének feltárása, így a kötődési stílus, a szülői nevelési stílus, a társas támogatottság és egyes személyiségjegyek vizsgálata. A második kutatás célja, hogy feltérképezze a személyiség jellemzők, a megküzdés, a társas támogatás és a kóros internethasználat közötti összefüggést.

- **Nemzeti, európai identitás és állampolgári erények (Dr. habil. Kiss Elemér Paszkál, PhD):** A nemzeti és európai identitás dinamikus viszonyát vizsgáljuk történeti összefüggésben, a múlt reprezentációjának és a jövőbeli várakozásoknak tükrében. A szociálpszichológia hagyományosan az előítéletekben, csoportközi konfliktusokban éri tetten a nemzeti identitás szerepét a társas interakciókban. Az ajánlott kutatási témában mi viszont a nemzeti és európai elköteleződés konstruktív következményeit állítjuk előtérbe, milyen módon szolgálhatják ezek a nagyobb léptékű a szolidaritást, a közösségi értékek megerősítését.
- **Vezetés és identitás: a vezetők és a követők oldaláról (Dr. habil. Kiss Elemér Paszkál, PhD):** A szervezetkutatások örökzöld témája a vezetői stílusok és azok hatékonyságának vizsgálata. A jelen kutatási téma a vezetői szerepet, a beosztottak („követők”) várakozásaira adott válaszaiban vizsgálja. Vezetők és beosztottak együtt alakítják a szervezeti identitást, mely megalapozza az együttműködésüket, a közös tevékenységük hatékonyságát. A vezetőnek nagyobb lehetősége van ennek az identitásnak az alakításában, de ez a lehetőség nem korlátlan és a csoporttagok várakozásaival is találkoznia kell. A vezetői szervezeti identitást formáló hatásának és általában a vezetői hatékonyság vizsgálatában szociális identitás elmélete a kiindulópontunk, de kitekintünk a szervezeti identitás multidiszciplináris kutatásaira és a vezetéskutatás újabb megközelítéseire, így a transzformációs vezetési stílusra is.
- **Pszichológiai változás: a személyiség alakulásának észlelt környezeti és belső okai (Dr. habil. Kiss Elemér Paszkál, PhD):** A szociálpszichológia a helyzeti tényezők szerepét hangsúlyozza a személy aktuális viselkedésében. Számos híres kísérlet bizonyítja, hogy a viselkedés erős szituációs kényszerek alatt alapvetően átalakul. Ám a szociálpszichológiai kutatások nem vizsgálják jellemzően ennek a tovagyrűző, hosszútávú hatását. Visszahat-e ez a változás személy diszpozícióira, világképére, személyes életcéljaira, akár a személyiségvonásaira is? A jelen kutatási témában a szakmai és személyes életút meghatározó társas hatásait vizsgáljuk, legyenek ezek egy-egy generációt együtt érintő „keresztmetszeti” hatások, az szakmai szocializációval együttjáró „normatív” változások vagy személyes kihívásokkal való megküzdés. Különösen is fókuszba vesszük a segítő hivatásokra készülők szakmai szocializációjának változásait.

A társadalomtudományi program preferált és a jelentkezőknek ajánlott témái

- **A magyar borvidékek társadalmi státus hierarchiái (Prof. Dr. Pólos László):** A borvásárlók, mind az intézmények, mind a magánemberek, jellegzetes döntési mechanizmusai státus vezéreltek. A borok kiválasztását ritkán előzi meg kóstolás, sokkal inkább a borász, illetve a borászat szakmai státusa a döntés alapja. A borversenyek, a borászatok évente esedékes rangsorai, e státus genezisébe bepillantást engednek, de ugyanakkor a hierarchia pillanatnyi állásáról is tájékoztatnak. A kutatás a néhány magyar borvidék státusviszonyainak longitudinális feltérképezésére, s ezen keresztül a státusviszonyok piaci hatásainak elemzésére irányul. A kutatás sikeres elvégzése kvalitatív s kvantitatív módszerek együttes, kreatív alkalmazását igényli.
- **Status, reputation and market performance of local winemakers in Hungary (Prof. Dr. Pólos László):** Wine is typically bought on the basis of the status of the winemaker, or the winery it is a product of. The results of blind tasting competitions, annually published lists of top wineries and winemakers are both interesting windows into the genesis of the status hierarchies and provide (partial) snapshots of the current states of these hierarchies. The research aims to provide longitudinal studies of the status hierarchies of some on the 23 Hungarian wine making areas, and an analysis of the relationship between status dynamics and market performance. The success of the study relies on the creative and simultaneous application of qualitative and quantitative longitudinal research methods
- **Autenticitás, lokálitás és minőség: A magyar mikroserfőzdek (Prof. Dr. Pólos László):** Az utóbbi évtizedek a sört alapvetően ipari termékből mind nagyobb mértékben kézműves termékké változtatta, ahogy a gyárasi technológiák autenticitása, a felhasznált alap és adalék anyagok mibenléte, s lokális kötődései alapvetően befolyásolják a vásárlók minőség-percepcióját, s ezen keresztül vásárlási döntéseit is. A kutatás azt vizsgálja, hogy a serfőzők milyen autenticitás jelzőket használnak, ezeket a vásárlók hogyan azonosítják, s különböző autenticitás percepciók hogyan befolyásolják a piaci sikereket. A kutatás kvalitatív adatgyűjtést, az adatok szisztematikus kódolását éppúgy igényli, mint az így létrehozott idősorok beható statisztikai elemzését.
- **Authenticity locality and Quality in Hungarian Bier Brewing (Prof. Dr. Pólos László):** The last few decades transformed beer brewing from a predominantly industrial production to an increasingly craft based industry, where the authenticity of the production methods, the selection of the ingredients and additives, as well as the local affiliation of the producer

shape the customers quality perception as well as their buying decisions. The study investigates the nature and the successes of the authenticity signals the brewers generate, and their impact on market success and failure. It requires patience to collect the qualitative data, coding and statistical analysis of both the primary data collected and the secondary (archival) data.

- **Termékkategóriák kialakulása a magyar pálinkafőzők között (Prof. Dr. Pólos László):** A minőségi pálinkafőzés az utóbbi évtizedekben alakítja ki önálló piaci jelenlétét mind a magyar, mind a nemzetközi piacon. Ennek egyik fontos állomása a termékek értékeléséhez szükséges termékkategóriák (üst méret, alapanyagok locális affiliációja, speciális fajták specifiuks bepárlási technológiák, stb.) rendszerének stabilizálódása, így különösen fontos az ehhez vezető institucionalizálódási folyamatok elemzése. Minthogy az elérhető adatok sporadikusak, gondosan megtervezett primér adatgyűjtés, s a folyamatok dinamikáját feltáró statisztikai elemzés szükséges.
- **The Emergence of Product Categories among the Hungarian Pálinka Distilleries (Prof. Dr. Pólos László):** In the last few decades the boutique pálinka Distilleries are busy establishing their market presence both in the domestic and on the international markets. One important step in this development is the emergence and institutionalization of the key product categories that are instrumental in the evaluation of the products. This study aims to shed light on the different stages of the institutional processes. As the available data is sporadic and anything but comprehensive primary data collection and intelligent coding is required to pave the way towards the statistical analysis that reveals the secrets of the underlying social dynamics.
- **A magyar öngyilkossági jelenség kulturális beágyazottsága (Dr. Bozsonyi Károly, PhD):** Hazánkban markáns regionális különbségek figyelhetők meg az öngyilkossági ráták területi szóródásában. Mindeddig nem sikerült egyértelmű magyarázatot találni erre a jelenségre. A regionálisan jelenlevő kulturális eltérések feltárása segítségével talán magyarázatot lehetne találni erre a jelenségre. A projekt elvégzéséhez a survey módszertan a statisztikai analízis és a tér-ökonometria modellezés ismerete szükséges.
- **Cultural embeddedness of suicide phenomenon in Hungary (Dr. Bozsonyi Károly, PhD):** There are marked regional differences in the territorial dispersion of suicide rates in Hungary. So far, no clear explanation for this phenomenon has been found. Exploring the cultural differences that exist regionally could perhaps explain this phenomenon. To complete the project, deep knowledge in survey methodology is a must. Solid skills in the field of statistical analysis and spatial econometric modeling are required as well.

- **Lokalitás és kötődés (Dr. Bozsonyi Károly, PhD):** Az utóbbi néhány évben drámai mértékben elterjedt hazánkban a közösségi média rendszerek használata. A kutatás azt vizsgálná kvantitatív módszerekkel, hogy a közösségi média tereiben miképpen reprezentálják az emberek a tágabb és szűkebb szülőföldhöz való viszonyukat. A nyilvános felületükről gyűjtött big data struktúrába szervezett adatokat NLP (Natural Language Processing) módszerekkel dolgozzuk fel. Az automatikus szemantika generálás során feltárulnak a szülőföldhöz való viszony szemantikai típusai.
- **Locality and attachment (Dr. Bozsonyi Károly, PhD):** The use of social media systems has become dramatically widespread in Hungary over the past few years. The research would investigate in a quantitative way how people represent their relationship to homeland in social media spaces. The data collected from their public profiles will be organized into big data structures and will be processed using NLP (Natural Language Processing) methods. Automatic semantics generation reveals semantic types and dimensions of relationship to the homeland.
- **Kapcsolati hálóak strukturális különbségei az ország régióiban (Dr. Bozsonyi Károly, PhD):** A személyes hálózatok strukturális jellemzői különböznek -e egymástól az ország különböző régióiban. A kutatásban részt vevő önkéntesek Social Media hálózatait hasonlítanánk össze az ország különböző régióiban. A kutatás empirikus adatok elemzése és szimulált adatok segítségével történne
- **Structural differences of personal networks among regions of Hungary (Dr. Bozsonyi Károly, PhD):** The structural features of personal networks may differ in different regions of the country. The social media networks of the volunteers involved in the research would be compared in different regions of the country. The research would be based on the analysis of empirical data and simulated data as well.
- **Egészség és kultúra, habitus és identitás (Prof. Dr. Lázár Imre, CSc):** A kutatás tárgya az egészségkockázattal járó szubkultúrák, életstílusok szokásvilágok (mozgásszegénység, addikciókhoz vezető szokások, kulturális rekreációs jelenségvilágok) feltárása különös tekintettel a személyes kulturális háttértényezőkre (habitus, családi kulturális tőke stb), illetve kommunikációs hálózatokra, szociális tanulási folyamatokra. A kapcsolódó jelenségek kvalitatív társadalomtudományi vizsgálata, fenomenológiai elemzése, értékszociológiai kutatása kínál eszközöket.
- **Health and Culture, Habitus and Identity (Prof. Dr. Lázár Imre, CSc):** Issues of Lifestyle Medicine is discussed in context of culture (subcultures, counter cultural groups etc), consumer lifestyle, sedentary lifestyle etc) with special reference to personal cultural

background (habitus, cultural capital, field), communication networks, issues of social learning processes. Qualitative and quantitative analysis, phenomenological and sociological methods are applied.

- **Kulturális pszichofiziológia a hagyománypedagógia és hagyományterápia kontextusában (Prof. Dr. Lázár Imre, CSc):** A kulturális befogadó magatartás, és személyes kulturális gyakorlatok identitásalkotó és mentálhygienés jellemzőit vizsgálja interpretív fenomenológiai és pszichofiziológiai eszközökkel. A kutatásnak kitüntetett tartománya a hagyományos kulturális gyakorlatok (népdaléneklés, mesemondás, néptánc) identitásalkotó, öngyógyító (genderkulturális, közösségteremtő, mentálhygienés) szerepének vizsgálata mind kvalitatív kultúrakutatási, mind kulturális pszichofiziológiai eszközökkel.
- **Cultural Psychophysiology in context of Pedagogy and Healing by Folk traditions (Prof. Dr. Lázár Imre, CSc):** Cultural reception and cultural behavior is analysed by interpretative phenomenological and psychophysiological methods with special reference to identity and habitus. Special focus of research is directed towards folk traditions practiced (singing and dancing, telling tales) with regards to their healing, community-forming and gender-constructing effects.
- **A „kulturprotestáns” szellemi örökség kritikai kultúratudományi elemzése (Prof. Dr. Lázár Imre, CSc):** A magyarországi modernizációs folyamatokra adott szociografikus értékű irodalmi reflexiók, társadalomelméleti hangsúlyú és eszmetörténeti értékű esszéirodalom forrást és alkalmat kínál az érintett időszak (iparosodás, nemzeti, állampárti, globalizációs) modernizáció kulturprotestáns eszmetörténetének irodalomantropológiai és kritikai kultúratudományi elemzésére. Az irodalomtól a szociológiáig, politológiától a pedagógiáig, esszéizmustól a kultúraelméleti írásokig ívelő, széles spektrumú eszmetörténeti forrásanyag vizsgálatához diskurzuselemzés, interpretív fenomenológiai analízis, kategória kontent analízis, herme-neutikai vizsgálati eszközök, a történeti antropológia eszköztára nyújt változatos segítséget különös tekintettel a kritikai interpretív elemző módszerekre.
- **Critical Cultural Analysis of Protestant Intellectual Heritage in Hungary during Different Stages of Modernization (Prof. Dr. Lázár Imre, CSc):** Literary reflections (from literature to sociology, from political science to pedagogy, from essays to cultural theoretical writings,) on the different stages of modernisation process in Hungary are analysed in context of Protestant intellectual heritage history of modernization in the context of literary anthropology and critical cultural sciences via methods of discourse

analysis, interpretive phenomenological analysis, and other qualitative ways with regard to critical interpretive methods of analysis.

- **Identitás és kötődés (Prof. Dr. Lázár Imre, CSc):** A Hungarostudy 2013 vizsgálatok során igazolt magasabb gyakoriságú elkerülő kötődési tendenciák fölvetik a fejlődéslelektani háttértényezők szerepét a kollektív identitásképződés kulturális folyamatainak átalakulásában a későmodernizáció plurális szociokulturális közegében. E jelenségkör multidiszciplináris elemzéséhez szükség van a pszichológiai, és a biográfiai elemzés, mélyinterjú és fókuszcsoport elemzés, illetve az interpretív fenomenológiai analízis, a narratíva analízis együttes használatára.
- **Identity and Attachment (Prof. Dr. Lázár Imre, CSc):** The Hungarostudy 2013 studies demonstrated higher frequency of avoidant attachment tendencies among respondents under age 35. The aim of the research to explore the role of developmental psychological factors in transforming the cultural processes of collective identity formation in the contemporary plural society. A multidisciplinary analysis of this phenomenon requires the combined use of psychological and biographical analysis, deep interview and focus group analysis, and interpretive phenomenological analysis, the narrative analysis.
- **A logikai modellezés alkalmazása közigazgatási/jogi kontextusokban (Dr. Péli Gábor, DSc):** A kutatás normatív rendszerek, jogi rendelkezések átláthatóbbá tételére, következményeinek a szimbólikus logika eszközeivel való levezethetővé tételére irányul. A tárgyul szolgáló rendszerek állításai logikai formulákká alakulnak, melyekből az adott helyzetekre vonatkozó előírások akár automatikus eszközökkel is levezethetővé válnak. A jelölt a témában zajló egyetemközi kutatásokba bekapcsolódva végzi a munkáját. A kutatás alapvetően társadalomtudományi, melynek végrehajtásához logikai módszertant alkalmazunk. Logikai előismereteket megléte nem előfeltétel, ezeket a jelölt a kutatás során szerzi meg. Elvárás viszont az elmélyült elméleti érdeklődés és a gyakorlati alkalmazásokra való nyitottság.
- **Applying logical modeling to administrative/legal contexts (Dr. Péli Gábor, DSc):** The research aims at making normative systems, legal regulations more transparent by applying symbolic logic, so that the prescriptions of these systems can be obtained by formal inference. The candidate prepares his task by joining an inter-university research team. The research focus is on social science research, which is implemented by applying a logic methodology. Importantly, having specific knowledge in logic is not a precondition; these knowledge elements are obtained in the course of the research. An expectation is, however,

having an inherent interest in addressing theoretical issues, in coupling with openness to practical applications.

- **Formális és informális elemek összjátéka a szervezeti működésben (Dr. Péli Gábor, DSc):** A kutatás empirikus esettanulmányokon keresztül tárja fel, hogy miként alakítják az észlelt szervezeti működést a lefektetett előírások (formális szervezet) és a szervezetet működtetők kialakult gyakorlatai, rutinjai (informális szervezet). A kialakuló informális gyakorlat áthidalhatja az előírások hiányosságait, vagy éppen felülírhatja a diszfunkcionális sabályokat. Más esetekben viszont az informális szervezet eltérítheti a szervezetet a célirányos működéstől. A kutatás arra vonatkozóan keres szabályszerűségeket, hogy mikor melyik kimenetel bekövetkezése várható. A téma a kvalitatív és kvantitatív eszközök együttes alkalmazását igényli.
- **The interplay between formal and informal elements in observed organizational functioning (Dr. Péli Gábor, DSc):** How do codified rules (formal organization) and the daily practices, routines of the membership (informal organization) jointly shape the perceived organizational functioning? The informal practices can bridge the gaps in organizational regulations, or can even overwrite dysfunctional prescriptions. In other instances, however, the informal organization might divert the organization from its designed functioning. The research aims at finding regularities that help deciding that which of these two outcomes is likely to occur under a given set of circumstances. Performing the task requires a combined application of qualitative and quantitative research methods.
- **A szervezetek szociológiai és jogi határai. Milyen gondokat okoz a kettő különválása? (Dr. Péli Gábor, DSc):** A kutatás kiindulási pontja szerint ideális esetben egy szervezet identitása által kijelölt szociológiai határai összhangban vannak a jogi értelemben vett határral. A szervezetek jogi határainak önkényes megvonása számos legális, de társadalmilag kifejezetten káros gyakorlatra ad lehetőséget. Jogilag konstruált esernyő szervezetek alá vonhatóak akár egymással érdemi kapcsolatban ezáltal sem kerülő szervezetek. Meglévő szervezetek leányvállalatok létrehozásával és ezek közötti virtuális gazdasági tranzakciókkal eltüntethetik az adóztatható profitot, vagy éppen földrajzilag alacsony adójú országokban jelentik be a máshol előállított értéket. A kutatás ezeket a gyakorlatokat tekinti át a szervezetszociológiai elemekre helyezve a hangsúlyt, kiegészítve az uralkodó gazdasági jogi megközelítést, egyben hatékony megoldásokat keresve az említett káros gyakorlat visszaszorítására. A téma a kvalitatív és kvantitatív eszközök együttes alkalmazását igényli.

- **The sociological and legal boundaries of organizations. What kind of problems arise in lack of correspondance between the two? (Dr. Péli Gábor, DSc):** The starting point of the research is that, ideally, the sociological boundaries of an organization (given by its identity) and its legal boundaries correspond to each other. The arbitrary drawing of the legal organizational boundaries is a source of - though legal -, but certainly societally detrimental activities. Legally constructed umbrella organizations can serve as a cover for member organizations without having any common aspect beyond belonging to that fictitious entity. Organizations can make branches just to 'annihilate' their profit to be taxed through virtual economic transactions between such branches; alternatively, they can declare the value of economic activity at geographic regions of loose tax regulations (tax havens). The research surveys these manipulative techniques, placing its focus on the organizational sociological aspects, so complementing the up till now dominant economic-legal approach to these problems. An additional goal is finding effective solutions, based on organizational sociological insights, to repel the harmful practices mentioned above. Performing the task requires a combined application of qualitative and quantitative research methods.
- **Kisebbségi csoportok szociológiai és/vagy történelmi vizsgálata (Dr. habil. Dupcsik Csaba):** Elsősorban, bár nem kizárólagosan a magyarországi kisebbségi csoportokról, vagy határon túl magyarságról van szó. A témakiíró kiemelten javasolja a magyarországi roma/cigány csoport vizsgálatát, akár közvetlenül, akár a szakirodalom feldolgozásán keresztül (esetleges összehasonlításokkal). A kisebbségekkel kapcsolatos attitűdök, többségi vélemények, média-megnyilvánulások, tudományos publikáció, stb. stb. ugyancsak a témához sorolható.
- **Minorities' social and/or historical investigation (Dr. habil. Dupcsik Csaba):** Mostly but not exclusively either minority groups in Hungary or Hungarian minority groups are involved. The lecturer prefers the investigation of the Hungarian Roma, either directly or indirectly, by the professional literature, and perhaps with comparisons. The topic could include the attitudes, the opinion of the majority, media manifestations, scientific publications according to the minorities.
- **A család és a nemek szociológiája (Dr. habil. Dupcsik Csaba):** „*Bizonyos mértékben mindenki családszociológus*” (John E. Goldthorpe), ami egyszerre könnyíti, illetve nehezíti a professzionális vizsgálat lehetőségét. Korunkban ráadásul szinte „*vallásháborúk törnek ki a család kérdése körül*” (Ulrich Beck – Elisabeth Beck-Gernsheim). A témakiíró, morális/politikai szempontból középutat igyekszik találni a pánik-diskurzusok és

felszabadítás-diskurzusok között. Szakmai szempontból pedig egyaránt távolságot tartana a két véglet között. Az egyik az esszencializmus, amely szerint ősi és lényegét tekintve évezredek óta változatlan intézményről és kapcsolatrendszeréről van szó, míg a másik megközelítés hívei gyakran azt előfeltételezik, hogy például az egyes egyének, pusztán identitásuk deklarálásával képesek megváltoztatni akár a nemüket is.

- **Social Studies of Family and Gender (Dr. habil. Dupcsik Csaba):** *'In a sense everybody is a sociologist of family life'* (John E. Goldthorpe), which helps as well as pulls back the professional investigations. What is more, nowadays *'religious war breaks out... what is a family, who belong to a family, which is the and which have to be... the "good family"'* (Ulrich Beck – Elisabeth Beck-Gernsheim). In moral/political sense the lecturer tries to take a middle course between the panic discourses and the liberation discourses. In professional sense the lecturer tries to keep distance of the extremities too. One of them is the essentialism, which regard the family and gender relations ancient and essentially unchanged for thousands of years, meanwhile the other's representatives often presuppose, that a pure declaration of the identity could be enough for the change of the gender too.
- **Laikus társadalomképek (Dr. habil. Dupcsik Csaba):** Társadalomképnek nevezek minden olyan tudásegütttest, amely arra vonatkozik, hogy mi az a „társadalom”, „hogyan működik”, melyek a releváns társadalmi szereplők és –csoportok, ezeknek milyen „tulajdonságai” vannak, milyen tipikus cselekvésekben nyilvánulnak meg, hogy lehet, illetve hogyan „kell” őket „kezelni,” stb. stb. A „laikusok” jelen esetben egyszerűen a nem-társadalomtudósok. A klasszikus „előítélet-kutatások” éppúgy a téma alá sorolhatók, mint médiatermékek, tankönyvek, reklámok, stb. tartalom- vagy kvalitatív elemzése, diskurzuselemzés, interjú vagy fókuszcsoportos kutatás, stb. El tudom képzelni a téma kreatív és újító megragadását is, pl. társadalomképek a mémekben, bizonyos honlapok kommentjeiben, egyes közösségi oldalakon kibontakozó vitákban, stb. stb.
- **Everyday social imagination (Dr. habil. Dupcsik Csaba):** Let's name as social image every set of knowledge which concerns to the opinions about the meaning, the functioning, the structuring of the society, which implicates supposition of the relevant social actors, groups, structures, types of social relationships, typical behavior etc. Here and now we focus on the everyday knowledge of the 'laymen' (that is, the non-social-scientists). We could enumerate under this topic the classical researches of the 'prejudices', content analysis or qualitative investigation of media content, ads, textbooks, etc. discourse analysis, researches with interviews or focus groups, etc. I could imagine a new creative

grasp of the issue, for example social imagination of the memes, comments or debates of some homepages, etc.

- **A test és a testi megnyilvánulások szociológiája (Dr. habil. Dupcsik Csaba):** A szociológusokat (Norbert Elias vagy Marcel Mauss egy-egy művétől eltekintve) sokáig nem érdekelték az emberi test szociológiai vonatkozásai, míg a téma néhány évtizede annál divatosabbá vált. A teljesség igénye nélkül: az egyének mit tartanak feszélyezőnek, provokálónak, „*ma már* elfogadhatónak”, vagy tabusítandónak, miről, milyen közegben a saját maguk és mások testi megnyilvánulásaiból, milyen stílusban kommunikálhatnak (akár szavak nélkül) ezekről, stb. Inkább az attitűdök és a nyilvános diskurzusok elemzésére számítok, mint „terepmunkára”, a higiénia, az öltözködés, a testalkat (túlsúlyosság, anorexia, stb.), testékszerek, tetoválások, stb. területén. Esetleg a kiválasztás vagy a szexualitás (diskurzusai) terén is – a kellő etikai és módszertani elővigyázatossággal.
- **Social Studies of the Body and the Bodily Manifestations (Dr. habil. Dupcsik Csaba):** The mainstream sociology, except such figures as Norbert Elias or Marcel Mauss there were disinterested in the social aspects of the human body, although it has become a popular topic of the research in the last decades. Relevant subtopics are (non-exhaustive list), which bodily manifestations are regarded as embarrassing, provocative, ‘*it-doesn't-matter-today*’, taboo, interesting, etc. Which could be object of communication, in which environment, in what kind of style, etc. I expect rather investigations of the attitudes, opinions, and discourses as ‘field works’ in the terrain of the hygiene, the clothing, the physique (overweight, anorexia, etc.), the piercings, the tattoos, etc. Perhaps in the (discourses) of the excretion or the sexuality too, with the needed ethical and methodological alertness.